

Številka: 00104-400/2019/5

Datum: 9. 1. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje dr. Franca Trčka v zvezi s spodbujanjem ekološko naravnega gradbeništva

V pisnem poslanskem vprašanju poslanec dr. Franc Trček ugotavlja, da je »gradnja s primarnimi lesenimi konstrukcijami v kombinaciji s križno lepljenimi lesenimi ploščami način gradnje, ki ga vedno bolj ubirajo (ne zgolj na papirju) ekološko osveščene družbe in države. Toda pri nas je tovrstna gradnja prej izjema kot pravilo. Bi pa morala k temu težiti, zlasti kadar gre za gradnje (pol)javnih proračunsko (lokalni, državni, kohezijski) sofinanciranih objektov.«. Zato Vlado sprašuje:

S katerimi operativnimi politikami bo spodbudila tovrstne gradnje?

Kateri primeri javnih objektov se že gradijo na ta način in kateri so načrtovani do leta 2025?

Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju podaja odgovor.

Že ob pripravi Zakona o graditvi objektov ((Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 – ZJC-B, 93/05 – ZVMS, 111/05 – odl. US, 126/07, 108/09, 61/10 – ZRud-1, 20/11 – odl. US, 57/12, 101/13 – ZDavNepr, 110/13, 22/14 – odl. US, 19/15, 61/17 – GZ in 66/17 – odl. US), ki je bil sprejet v letu 2002, je bil postavljen koncept priprave gradbenih tehničnih predpisov, ki temeljijo na bistvenih zahtevah za objekte (9. člen ZGO-1) in obravnavajo vse ključne elemente, ki zagotavljajo varnost, učinkovitost in funkcionalnost objektov. Na podlagi tega zakona se pripravljajo gradbeni tehnični predpisi, ki za razliko od prej veljavnih v ničemer ne diskriminirajo rabe lesa, kot gradbenega materiala in lesenih gradbenih proizvodov. To npr. jasno izhaja iz Pravilnika o mehanski odpornosti in stabilnosti (Uradni list RS, št. 101/05 in 61/17 – GZ), ki v slovenski prostor uvaja rabo Evrokodov, skupine evropskih standardov za izračun statike. Med njimi je tudi skupina Evrokod 5: Projektiranje lesenih konstrukcij (SIST EN 1995-1-1: 2005, Evrokod 5: Projektiranje lesenih konstrukcij - Del 1-1: Splošna pravila in pravila za stavbe; z nacionalnim dodatkom SIST EN 1995-1-1: 2005/A101:2006, SIST EN 1995-1-2: 2005, Evrokod 5: Projektiranje lesenih konstrukcij - Del 1-2: Splošna pravila – Projektiranje požarnih konstrukcij in SIST EN 1995-1-1: 2005, Evrokod 5: Projektiranje lesenih konstrukcij – 2. del: Mostovi), ki se izrecno ukvarja s projektiranjem lesenih konstrukcij. Ministrstvo za okolje in prostor je financiralo prevod teh standardov, tako da so dosegljivi v slovenskem jeziku. Naslednji primer, kjer gradbeni tehnični predpisi s posebnimi rešitvami ne le omogočajo, ampak dajejo posebne tehnične rešitve, sta tudi Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Uradni list RS, št. 31/04, 10/05, 83/05, 14/07, 12/13 in 61/17 – GZ), še posebej pa spremljajoča Tehnična smernica za graditev TSG-1-001 Požarna varnost v stavbah, katere četrta dopolnjena in razširjena izdaja je bila objavljena prav letos poleti. V njej so uporaba lesa in ustrezne tehnične rešitve, ki zmanjšujejo tveganja povezana s požarom pri uporabi lesa še posebej izpostavljene. Tako lahko ugotovimo, da na področju graditve ni ovir, ki bi oteževale ali celo onemogočale gradnjo v lesu.

Na Ministrstvu za okolje in prostor vodimo večletni Integriran projekt LIFE IP CARE4CLIMATE (LIFE IP Poskrbimo za podnebje) katerega sklop je tudi Trajnostna gradnja, in pri tem še posebej trajnostne stavbe. Ta projekt bo prinesel kar nekaj novosti v Slovenski prostor, saj bo

zagotovil kakovost celovite energetske obnove, vzpostavil standarde trajnostne gradnje pri novogradnjah, finančne instrumente za obnovo v bivanjskem sektorju in energetske učinkovitost gospodarskih družb (demonstracijski in pilotni projekti). Pri tem ni treba posebej poudarjati, da se bodo izkazale prednosti, ki jih ima les kot trajnosti in okoljsko, posebej ogljično prijazen material.

Les je ogljično nevtralen in tako v tem pogledu idealen material. Vlada RS se tega zaveda, zato tako na zakonodajnem kot tudi na operativnem področju izvaja različne aktivnosti za spodbujanje rabe lesa pri gradnji javnih stavb.

Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad vsako leto objavlja pozive za dodeljevanje nepovratnih finančnih spodbud pravnim osebam za naložbe v učinkovito rabo energije ter občinam za gradnjo skoraj nič energijskih stavb splošnega družbenega pomena. Poslovni in finančni načrt Eko sklada, za leto 2019 predvideva nepovratne finančne spodbude za trajnostno leseno gradnjo v višini 10 mio EUR iz sredstev Sklada za podnebne spremembe, ki bodo namenjene občinam in ministrstvu za nove naložbe v gradnjo lesenih skoraj nič-energijskih stavb splošnega družbenega pomena (vrtci, šole, športne dvorane, knjižnice, zdravstveni domovi). Namen je spodbujanje gradnje novih lesenih javnih stavb, ki bodo imele vgrajeno leseno zunanje stavbno pohištvo in toplotno zaščito naravnega izvora iz obnovljivih virov. Stavbe bodo tako energijsko bistveno učinkovitejše od siceršnjih mejnih zahtev zakonskih predpisov in bodo zagotavljale zmanjšanje količine potrebne energije za njihovo delovanje, pri čemer bo končna energija v veliki meri proizvedena iz obnovljivih virov na kraju samem ali v bližini. Eko sklad je iz tega naslova v Uradnem listu RS, št. 39/19 objavil javni poziv 72SUB-sNESLS19 »Nepovratne finančne spodbude za nove naložbe v gradnjo skoraj nič-energijskih stavb splošnega družbenega pomena«.

V Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letu 2020, ki bo v kratkem obravnavan na Vladi RS, se za leto 2020 zagotavlja 13 mio EUR sredstev za »Trajnostno gradnjo z lesom«, ministrstvo pa je konec leta pripravilo in objavilo razpis za sofinanciranje gradnje trajnostnih javnih najemnih večstanovanjskih stavb zgrajenih v lesu. Tako se tudi iz programa porabe sredstev podnebnega sklada jasno kaže zaveza Vlade, da konkretno spodbuja gradnjo lesenih stavb.

Uredba o zelenem javnem naročanju med predmete javnega naročanja, za katere je obvezno upoštevanje okoljskih vidikov uvršča tudi projektiranje in gradnjo stavb, pri čemer mora delež lesa ali lesnih tvoriv v poslovnih in upravnih stavbah znašati najmanj 30% prostornine vgrajenih materialov. Verjetno je, da bo v prihodnjih korekcijah uredbe nabor stavb razširjen tudi za nekatere stavbe splošnega družbenega pomena, posebej šole, vrtce in športne dvorane, ki so bile v preteklosti že zajete.

Tudi Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno lesne verige v Sloveniji do leta 2020, ki ga je sprejela Vlada RS leta 2012 in je trenutno v fazi prenove in dopolnitve, s predvidenimi ukrepi spodbuja uporabo lesa pri gradnji objektov in se pri tem navezuje na tozadevne aktivnosti EKO sklada in Uredbe o zelenem javnem naročanju. Eden od ukrepov je tudi sistematično spodbujanje lesene gradnje, vključno z izobraževanjem na področju lesenih gradenj in javnega naročanja.

Pozitiven učinek Uredbe o zelenem javnem naročanju, ki je začela veljati leta 2011 se kaže tako v povečanju števila javnih objektov, ki so se do danes zgradili, kot tudi v povečanju števila podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo lesenih stavb in polproizvodov zanje. Takšnih podjetij je danes že več ko 100, kar se seveda pozitivno odraža tudi v povečanju števila zaposlenih v lesarstvu. Zgrajenih je bilo več deset javnih objektov (vrtci, osnovne šole, športne dvorane,

zdravstveni domov in drugi večnamenski objekti), pri katerih znaša delež vgrajenega lesa, skladno z določili uredbe, najmanj 30%. Veliko je tudi v celoti lesenih. Ministrstvo za okolje in prostor in Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo vodita tudi dialog o dopolnitvi Uredbe o zelenem javnem naročanju v smeri, da se na eni strani nabor objektov, ki se gradijo v lesu poveča, na drugi strani pa upoštevajo relevantne prostorske, gradbenotehnične in upravljavske omejitve.

V zadnjih približno desetih letih so bile tako iz javnih sredstev zgrajene naslednje stavbe splošnega družbenega pomena:

vrtec Ig,
OŠ in vrtec Krtina,
vrtec Odranci,
galerija Sora,
vrtec Smlednik,
vrtec Pirniče,
vrtec Laporje Poljčane,
zdravstveni dom Lucija,
vrtec Kamnitnik Škofja Loka,
vrtec Ribnica,
športna dvorana Duplek,
športna dvorana Mengeš,
športna dvorana pri OŠ Brdo Lukovica,
športna dvorana Trebelno,
večnamenski turistični center Podlehnik,
dom starejših občanov Kočevje,
večnamenska dvorana Senožeče,
vrtec Brestanica,
vrtec Leseni škrat Šmartno,
vrtec Gozdni škrat Legen,
vrtec Žužemberk,
vrtec gozdiček Murska Sobota,
vrtec Škrat Bučko Podgorje,
vrtec Kekec Ljubljana,
vrtec Šentjernej,
vrtec Senovo,
vrtec Lavrica,
vrtec Pragersko,
vrtec Posavec, Radovljica,
vrtec Domžale,
vrtec Lenart,
vrtec Mokronog,
vrtec Ptuj,
vrtec Šentilj,
OŠ Šentilj,
vrtec Tepanje,
OŠ Galjevica,
OŠ Solčava,
OŠ Spodnja Polskava,
OŠ in vrtec Tinje,

pri tem pa je treba poudariti, da ne gre za celovit pregled lesenih stavb, ker ministrstva podatkov o stavbah po parametru »material konstrukcije« ne vodijo.

Med fokusna področja in tehnologije Slovenske strategije pametne specializacije (S4) na področju pametnih zgradb in lesne verige sodi tudi razvoj novih lesnih materialov in kompozitov ter tehnologij za visoke gradnje. V okviru izvajanja S4 je vzpostavljeno tudi strateško razvojno inovacijsko partnerstvo Pametne stavbe in dom z lesno verigo (PSiDL), ki je pripravilo akcijski načrt za svoje delovanje. Strateško partnerstvo tako na primer tvorno sodeluje pri pripravi večjega demo projekta izgradnje Centra znanosti. Z vidika spodbud za produkte, ki so vključeni v področja S4, pričakujemo, da bodo robni pogoji za gradnjo s primarnimi lesenimi konstrukcijami tudi v kombinaciji s križno lepljenimi lesenimi ploščami oblikovani skozi načrtovanje in postavitve demo projektov.